

สภาพและแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก
State and Trend of Local Curriculum Implementation of Social Studies
Teachers, Tak Province Area

นภวรรณ สายเขียว*

Napawan Saikhiao*

คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

Faculty of Education, Chiang Mai University*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก และเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวโน้มในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ และครูสังคมศึกษา สถานศึกษาขยายโอกาสในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครูฝ่ายวิชาการ และ ครูสังคมศึกษา จำนวน 58 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการ สุ่มแบบอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบสอบถาม ซึ่งสอบถาม ด้านความคิดเห็นของครูฝ่ายวิชาการ กับครูสังคมศึกษา เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ จากผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระและประสบการณ์ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลของครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตากพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมด้านปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวย

คำสำคัญ : หลักสูตรท้องถิ่น, สภาพและแนวโน้มการใช้หลักสูตร, เขตพื้นที่จังหวัดตาก.

Abstract

The purposes of this research were to study opinions about conditions and problems in using the Local Curriculum of Social Studies Teachers in Tak Province Educational Service Area and to study opinions on the trends in using the Local Curriculum of schools in Tak Province Educational Service Area. The sample of research were 15 school administrators, 58 academic teachers and the social studies teachers which selected by simple random sampling. The research instruments used in this research consisted of 1) the questionnaire which asked the opinions of the academic teachers and the social studies teachers about the conditions and problems of using the local curriculum in schools, 2) the interview forms for school

Received: 2020-12-14; Revised: 2021-01-24; Accepted: 2021-01-26

administrators about the trends of using local curriculum in schools. The statistics used for analyzing the collected data were frequency distribution, percentage, standard deviation and content analysis. Research results found that;

1. Conditions and problems in using the Local Curriculum

1.1 Determination of purpose content and experience. In terms of teaching and learning management processes and evaluation of academic teachers and social studies teachers in Tak Province was at a moderate level.

1.2 The tendency in using local curriculum, it was found that the school administrators should be encouraged to support contextual factors.

Keywords : Local curriculum, Conditions and trends in using the curriculum, Tak Province Area

บทนำ

การจัดการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่สังคมมุ่งหวัง ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าวจะเกิดประโยชน์บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ต้องอาศัยการวางแผนการดำเนินการ ที่มีความชัดเจน ถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังที่สุพจน์ เอี่ยมอดุลย์ (2550) ได้กล่าวว่าการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและคุณภาพ นั้นต้องทัดเทียมกันทั่วประเทศ จำเป็นต้องอาศัยหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นเสมือนแม่บทที่มีความสำคัญมากต่อ การจัดการศึกษาทุกรูปแบบและทุกระบบการศึกษา

“หลักสูตรการศึกษา” จึงเปรียบเสมือนทิศทางในการกำหนดการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการปฏิบัติให้กับสถานศึกษาและครู โดย ฆนัท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แนวทางในการเตรียมพลเมืองเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข และ เป็นสมาชิกที่สามารถสร้างสรรค์ผลผลิตในแก่สังคมของ แต่อย่างไรก็ตามธัญญ์ณภัส วิรัตน์เกษม (2554) พบว่า ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษา เป็นปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ดังนั้นแล้วจะเห็นได้ว่าหลักสูตรสถานศึกษา ยังขาดการให้ความสำคัญกับบริบท หรือ ท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้น ฆนัท ธาตุทอง (2550) จึงเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากในแต่ละท้องถิ่นมีสภาพที่แตกต่างกันออกไปการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นค่านิยมทางการศึกษามากกว่าแนวปฏิบัติไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนในระดับท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหรือปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของ แต่ละท้องถิ่นที่ใช้หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่นของตน

จากการศึกษาข้อมูล ของสำนักวัฒนธรรมจังหวัดตาก (2556) พบว่า พื้นที่จังหวัดตากตั้งอยู่ สภาพภูมิประเทศของจังหวัดตากเป็นพื้นที่ตามแนวเทือกเขา โดยสภาพพื้นที่จะถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ทำให้ลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันไป จังหวัดตากมีชนเผ่าชาวเขา ทั้งสิ้น 6 เผ่า ซึ่งมีลักษณะวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป

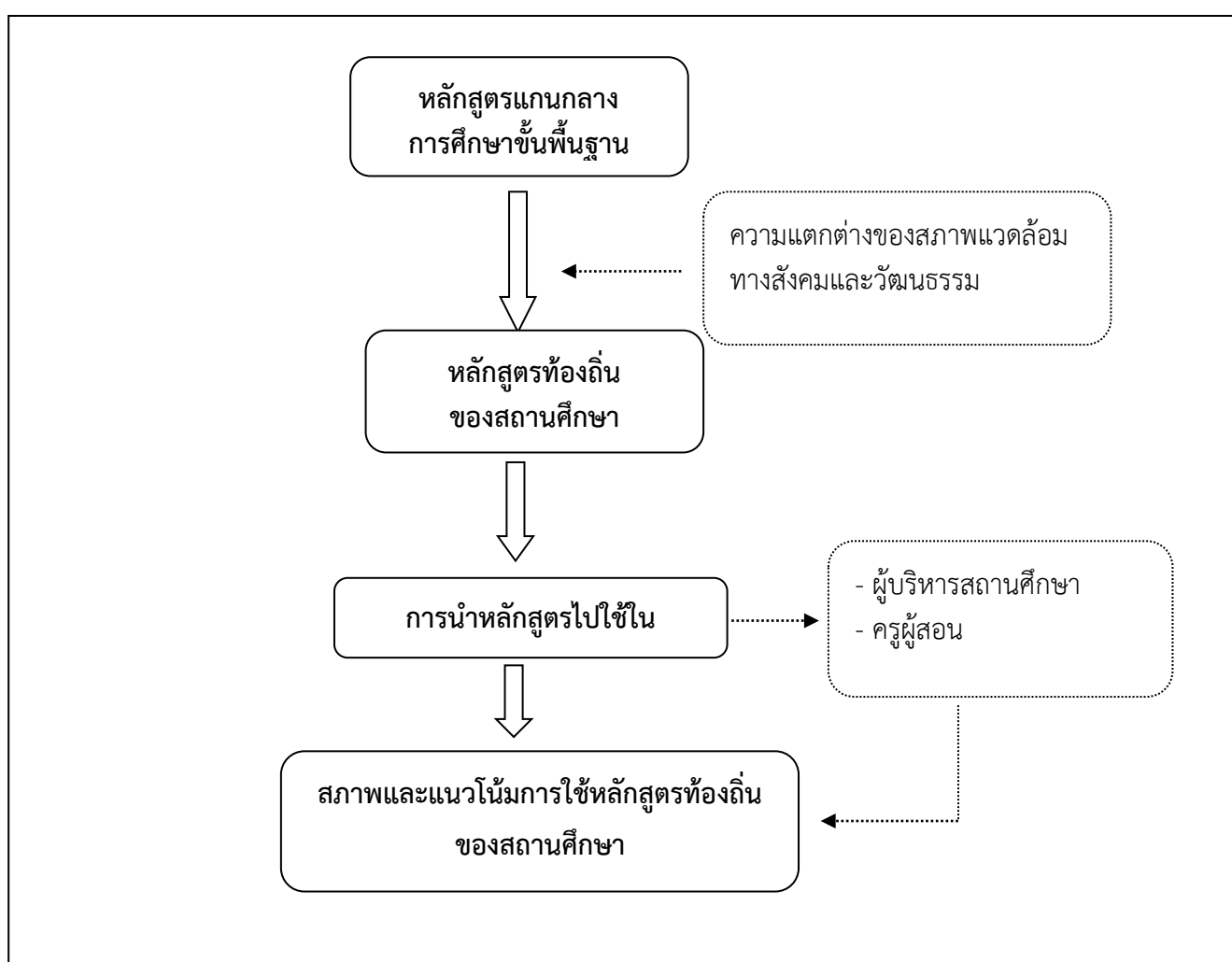
ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าในการศึกษาสภาพและแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาที่ได้รับการส่งเสริมจากเขตพื้นที่การศึกษาจัดทำขึ้นและนำไปปรับใช้ในการเรียน การสอนว่ามีผลต่อสถานศึกษาและ ผู้สอนหลังจากนำหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวไปปรับใช้การจัดการเรียนสอน โดยเฉพาะในกลุ่มของผู้สอนวิชา

สังคมศึกษา เนื่องจาก วิชาสังคมศึกษา เป็นวิชาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างสงบสุข ให้ผู้เรียนได้รู้จักเรียนรู้ไปกับสังคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาอุปสรรคในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานในเขตพื้นที่จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

ผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาขยายโอกาส ในสถานศึกษาเขตพื้นที่ จังหวัดตาก 15 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ทั้งหมดจำนวน 15 คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการ สุ่มแบบอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยนำรายชื่อของสถานศึกษามาจับฉลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่กำหนด

ครูฝ่ายวิชาการและครูสังคมศึกษา สถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน 58 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Kerjcie & Morgan กำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับ ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95%

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1) แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามนี้ใช้สอบถามด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาของครูสังคมศึกษา โดยมีส่วนประกอบดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาของครูสังคมศึกษา และครูฝ่ายวิชาการ ส่วนนี้ประกอบด้วยความคิดเห็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาและประสบการณ์ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการประเมินผล

2) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ เป็นแบบบันทึกแบบกึ่งโครงสร้าง ได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเป็นหัวข้อกว้าง ๆ ตามประเด็นที่จะศึกษา เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ แนวคำถามจะครอบคลุมถึงข้อมูลทั่วไป จนถึงระดับลึกจากแหล่งข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1.แบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือผู้วิจัย ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากนั้น นำแบบสอบถามฉบับร่าง ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงทางโครงสร้างรวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม และพิจารณา ความเหมาะสมทั่วไปของเครื่องมือ เพื่อแก้ไขปรับปรุง นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 5 ท่าน โดยหาค่า IOC เท่ากับ 0.87 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับ กลุ่มทดลองซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำผลที่ได้ไปหาค่าเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของครอนบัก ซึ่งค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.97 นำผลที่ได้มาพิจารณาแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

2.แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือศึกษาข้อมูล ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เกี่ยวกับ หลักสูตรการศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น แนวโน้ม การใช้หลักสูตรท้องถิ่น นำความรู้ที่ได้รับมาร่างประเด็นที่ใช้ในสัมภาษณ์เพื่อนำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ มีความเชื่อมั่นในประเด็นปัญหาที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำประเด็นการสัมภาษณ์ที่ผ่าน การพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะและร่างประเด็นปัญหาและแบบบันทึกการสัมภาษณ์อย่างชัดเจน เพื่อเตรียมเก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสอบถาม โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปเก็บข้อมูล จากการสุ่มกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 58 ชุด จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์และพร้อมที่จะนำผลการตอบของกลุ่มตัวอย่างไปวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

สถานศึกษาด้วยตนเอง บันทึกแบบบันทึกการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เขียนรายงานสรุปผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก แบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ยร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดตากโดยแบ่ง เป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาของหลักสูตรและด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และเทียบเกณฑ์คุณภาพดังต่อไปนี้ ระดับ 5.00 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4.00 -4.99 หมายถึง มาก ระดับ 3.00-3.99 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2.00-2.99 หมายถึง น้อย และระดับ 1.00-1.99 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหาจากความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

โดยแบ่งการสรุปผลข้อมูลออกเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาครูสังคมศึกษาและครูวิชาการ พบส่วนใหญ่เพศหญิง โดยมีอายุ มีช่วงอายุ 31-50 ปี มากที่สุด รองลงมา อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป และอายุ 20-30 ปี น้อยที่สุด ซึ่งมีประสบการณ์การสอนในช่วง 1-14 ปี มากที่สุด รองลงมา มีประสบการณ์การสอน 20 ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์การสอน 15-20 ปี และมีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี ตามลำดับ ด้านสถานที่ตั้งของโรงเรียน อยู่ในอำเภอเมืองตาก มากที่สุด รองลงมา อยู่ในอำเภอบ้านตาก กับอำเภอสามเฒ่า และอำเภอวังเจ้า น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากครูวิชาการและครูสังคมศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก

2.1 ผลการศึกษาคำความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านการกำหนดจุดประสงค์ครูวิชาการและครูสังคมศึกษา สถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าใน ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดตากนั้นมีการให้ความสำคัญและคำนึงถึงกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

2.2 ผลการศึกษาคำความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านเนื้อหาสาระและประสบการณ์ครูวิชาการและครูสังคมศึกษา สถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก อยู่ในระดับ ปานกลาง พบว่า ความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูวิชาการและครูสังคมศึกษา สถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก อยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการ สถานการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นและสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น

2.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านการประเมินผลครูวิชาการและครูสังคมศึกษา สถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตากอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษานำผลจากการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ดีขึ้นและสถานศึกษามีการประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่ได้รับจากการจัดการเรียน การสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ให้ความสำคัญด้านการ

2.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูวิชาการและครูสังคมศึกษา จำแนกสถานศึกษาแต่ละอำเภอในเขตพื้นที่จังหวัดตาก จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระและประสบการณ์ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านการประเมินผล ของครูวิชาการและครูสังคมศึกษา จำแนกสถานศึกษาในแต่ละอำเภอในเขตพื้นที่จังหวัดตาก พบว่า ทั้ง 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอ สามเงา อำเภอวังเจ้า มีความคิดเห็นส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวย ด้านปัจจัยส่วนบุคคล และด้านปัจจัยเสริมและผลักดัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็น ด้านปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวย โดยส่วนใหญ่ ทัศนคติของผู้บริหารต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษามีหลักสูตรท้องถิ่นแต่ไม่ได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรท้องถิ่น ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ส่วนใหญ่ เห็นว่าสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ได้รับความรู้ สามารถพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ด้านปัจจัยเสริมและผลักดันโดย ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ส่วนใหญ่ เห็นว่าสถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระในหลักสูตรท้องถิ่นให้มีการสอดแทรกความรู้ทักษะทางวิชาชีพด้าน ต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและแนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการศึกษา

1. สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากครูวิชาการและครูสังคมศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านการกำหนดจุดประสงค์ของครูวิชาการและครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตากพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ของหลักสูตรท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดตากนั้นมีการให้ความสำคัญและ

คำนึงถึงกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังที่ของ สุพจน์ เยี่ยมอดุลย์ (2550) ได้กล่าวว่า การกำหนดจุดหมายของหลักสูตรเป็นสาระสำคัญของหลักสูตรที่จะต้องนำมาพิจารณาต่อไปด้วย การนำเอาหลักการของหลักสูตรมาเป็นฐานแห่งความคิดและกำหนดจุดหมายให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับสถานะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการสอดคล้องกับจุดเน้นและหลักการของหลักสูตรโดยความคิดเห็นส่วนใหญ่ แต่พบว่า ความคิดเห็นของครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น น้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ยังขาดการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาได้กล่าวว่า ลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสังคมและชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความจำเป็นอันจะนำมาซึ่ง การปรับปรุงหลักสูตร ขั้นที่ 3 สำรวจความต้องการและความจำเป็นของสังคม ชุมชน และผู้เรียนของสังคม ขั้นที่ 4 กำหนดวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม ขั้นที่ 5 เลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องการนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่ตรงกับหลักสูตร ดังนั้น การศึกษาวิเคราะห์ของข้อมูลพื้นฐานความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาคำนึงถึงมากขึ้นในการจัดทำวัตถุประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านเนื้อหาสาระและประสบการณ์ของครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก อยู่ในระดับ ปานกลาง พบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่าเนื้อหาสาระของหลักสูตรสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สอดคล้องกับ ขนัท ธาตุทอง (2550) ได้กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่เกิดจากการปรับ เพิ่มและขยายจากหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท หลักสูตรท้องถิ่นยังรวมไปถึงหลักสูตรย่อยที่สร้างขึ้นใหม่ด้วย แต่อย่างไรก็ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นใหม่นี้ยังคงเป็นการสร้างโดยยึดเอาหลักสูตรแม่บทเป็นฐานสำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตรเน้นไปที่การดำเนินการโดยครูเป็นหลัก การมองสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ นอกจากนั้นหลักสูตรท้องถิ่นในความหมายที่อิงสภาพปัญหาและการสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ แต่ยังพบว่าครูวิชาการและครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นว่าเนื้อหาของหลักสูตรมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพทั่วไปของท้องถิ่น น้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตร ดังที่สำลี รักสุทธี (2544) ได้เสนอแนะว่า จุดเน้นของการพัฒนาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องอำนวยความสะดวกต่อนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจตามเจตนารมณ์นั้น กล่าวว่าควรมีจุดเน้น 3 ประการคือ 1. เนื้อหาสาระเป็นสิ่งที่ต้องกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ สังคม กลุ่มชนของตนเอง และท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้ ที่สำคัญคือ ต้องมีส่วนส่งเสริมให้คนรักถิ่นฐานภูมิเใจในภูมิปัญญาของตนเอง 2. กระบวนการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่จะต้องเน้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง ได้สัมผัสและต้องกระทำจริง และมุ่งการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นสำคัญด้วย 3. ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื้อหาต้องมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยอย่างใกล้ชิด

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก อยู่ในระดับ ปานกลาง พบว่าส่วนใหญ่ เห็นว่า สถานศึกษามีการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการ

สถานการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นและสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น จาก ความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับ สาลี รักสุทธี (2544) กล่าวว่า จุดเน้นของการพัฒนาและ สร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องอำนวยประโยชน์ต่อนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจตามเจตนารมณ์นั้น กล่าวว่าควรมีจุดเน้น 3 ประการคือ 1. เนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่จะต้องกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ สังคม กลุ่มชนของตนเอง และท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้ 2. กระบวนการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่จะต้องเน้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง ได้สัมผัสและต้องกระทำจริง และมุ่งการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นสำคัญด้วย 3. ทรัพยากรและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื้อหาต้องมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยอย่างใกล้ชิด แต่ยังพบว่าสถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและเพียงพอกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน น้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังที่สอดคล้อง ฆนัท ธาตุทอง (2550) กล่าวถึง ท้องถิ่นไม่มีวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น รวมทั้งขาดผู้ชำนาญการในด้านอาชีพและด้านข้อมูลท้องถิ่น ปัญหาด้านนักเรียน นักเรียนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญของรายวิชาท้องถิ่น และมุ่งเรียนเพื่อศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพราะไม่อาจจัดวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อต่างๆ ได้ตามความต้องการและยังขาดเอกสารในการค้นคว้า ดังนั้น หลักสูตรท้องถิ่นจึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทสอดคล้องกับ อำนาจ จันทรแป้น (2542) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น คือ การนำเอาหลักสูตรระดับชาติมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคมนั้น สาระการเรียนจะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้น และเป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้ในชีวิตจริง

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ด้านการประเมินผลของครูวิชาการและครูผู้สอนสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความคิดเห็นส่วนใหญ่ เห็นว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น สถานศึกษานำผลจากการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้ดีขึ้นและสถานศึกษามีการประเมินความรู้ ทักษะ เจตคติ ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ให้ความสำคัญด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตร นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร เพราะเหตุว่าการประเมินผลหลักสูตรจะช่วยให้ได้คำตอบเกี่ยวกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นว่าเป็นหลักสูตรที่ดีหรือไม่ยังมีจุดดีและจุดด้อยที่ใด เพื่อนำไปเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งในการประเมินผลหลักสูตรจะมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน

แต่ครูวิชาการและครูสังคมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัด มีความคิดเห็นว่า ครูบุคลากรทุกคนในโรงเรียนยังขาดความร่วมมือในการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นและสถานศึกษายังขาดการนิเทศติดตามผลครูผู้สอน ในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ดำเนินการสอน

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดจุดประสงค์ ด้านเนื้อหาสาระและประสบการณ์ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้านการประเมินผล ของครูวิชาการและครูสังคมศึกษา จำแนกสถานศึกษาในแต่ละอำเภอในเขตพื้นที่จังหวัดตากพบว่า ทั้ง 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเฒ่า อำเภอวังเจ้า มีความคิดเห็น

ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่นของแต่ละสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ในแต่ละด้าน มีทั้งข้อดี และปัญหาที่แตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับ ฌนัท ธาตุทอง (2550) กล่าวว่า

- 1.ปัญหาด้านครู ครูส่วนมากไม่มีความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ไม่ทราบว่าจะพัฒนาอย่างไร เริ่มต้นตรงไหน เพราะสอนนักเรียนแค่เพียงในหลักสูตรที่กำหนดเท่านั้น จึงไม่คิดจะพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น นอกจากนี้ ครูผู้สอนมีภาระงานสอนมากหรือรับผิดชอบงานหลายอย่าง จึงไม่มีเวลาที่จะศึกษาหรือจัดทำ
- 2.ปัญหาด้านผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเท่าที่ควร และขาดความคิดริเริ่มในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพท้องถิ่นของโรงเรียน
- 3.ปัญหาด้านบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ศึกษานิเทศก์ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น จึงไม่สามารถให้คำแนะนำหรือการนิเทศให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ท้องถิ่นไม่มีวิทยากรผู้รู้มาให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น รวมทั้งขาดผู้เชี่ยวชาญในด้านอาชีพ ด้านข้อมูลท้องถิ่น
- 4.ปัญหาด้านนักเรียน นักเรียนไม่สนใจ ไม่เห็นความสำคัญของรายวิชาท้องถิ่น และมุ่งเรียนเพื่อศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย
- 5.ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพราะไม่อาจจัดวัสดุอุปกรณ์ หรือสื่อต่างๆ ได้ตามความต้องการและยังขาดเอกสารในการค้นคว้า เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการผลิตเอกสารไม่สามารถผลิตได้ทันและเพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียนได้ นอกจากนี้ยังไม่มีความพร้อมด้านสถานที่และ
6. ปัญหาด้านงบประมาณ โรงเรียนไม่มีงบประมาณที่ใช้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพียงพอ

2. แนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก

ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ แนวโน้มการใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

ด้านปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็น ด้านปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวย โดยส่วนใหญ่ ทัศนคติของผู้บริหารต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและระบบการบริหารจัดการของสถานศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษามีหลักสูตรท้องถิ่นแต่ไม่ได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและไม่ได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่ง ฌนัท ธาตุทอง (2550) ได้กล่าวว่า ทัศนคติของผู้บริหารต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนนับเป็นปัจจัยบริบทที่เอื้ออำนวยต่อความราบรื่นและความสำเร็จในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติที่ดี และแสดงความสนใจต่อการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูด้วยความเอาใจใส่ ติดตามการทำงานของครูอย่างจริงจัง เสมอต้นเสมอปลาย เป็นการกระตุ้นให้ครูมีความมุ่งมั่นและพยายามที่จะพัฒนาหลักสูตรต่อไปให้สำเร็จ ทั้งนี้ การใส่ใจกับการทำงานของครูไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการกำกับให้ครูพยายามเข้าร่วมการอภิปรายและวางแผนการทำงานอย่างพร้อมเพรียงกัน

ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ส่วนใหญ่ เห็นว่าสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากร ได้รับความรู้ สามารถพัฒนาตนเองเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังที่ ชุศรี สุวรรณโชติ (2544) กล่าวว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำหลักสูตรไปใช้ 1.ต้องทำความเข้าใจหลักสูตรและเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร หนังสือเรียนแผนการสอนและวัสดุประกอบหลักสูตร 2.เป็นผู้นำในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนและสนใจในการจัดการเรียน การสอนตามแนวของหลักสูตร 3.ต้องส่งเสริมขวัญ

และกำลังใจของครู เช่น ให้เกียรติและเป็นกันเองกับครู คำนึงผลประโยชน์ของครู แบ่งงานให้ครูทำด้วยความยุติธรรม และมีหลักเกณฑ์พิจารณาความดีความชอบของครูโดยยุติธรรม 4.ต้องเข้าใจและมีหลักการในการบริหาร 5.ใช้การประชุมครูให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ เช่น ประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอน และประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 6.ต้องมีการวางแผนปฏิบัติงานไว้อย่างรัดกุม 7.ส่งเสริมความรู้และความเจริญก้าวหน้าของครู 8.เยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการณ์สอนของครูเป็นครั้งคราว 9.ส่งเสริมให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นมีการประชาสัมพันธ์

ด้านปัจจัยเสริมและผลักดันโดย ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดตาก ส่วนใหญ่ เห็นว่า สถานศึกษาจัดเนื้อหาสาระในหลักสูตรท้องถิ่นให้มีการสอดแทรกความรู้ทักษะทางวิชาชีพด้าน ต่าง ๆ ดังที่ สำลี รักสุทธี (2544) ได้กล่าวจุดเน้นของการพัฒนาและสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้อง อำนวยประโยชน์ต่อนักเรียนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจตามเจตนารมณ์นั้น กล่าวได้ว่าควรมี จุดเน้น 3 ประการคือ 1.เนื้อหาสาระ เป็นสิ่งที่จะต้องกำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ทาง เศรษฐกิจ สังคม กลุ่มชนของตนเอง และท้องถิ่นให้ดีขึ้นได้ ที่สำคัญคือ ต้องมีส่วนส่งเสริมให้คนรักถิ่นฐานภูมิเื้อ ในภูมิปัญญาของตนเอง 2.กระบวนการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่จะต้องเน้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนออกไป เรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง ได้สัมผัสและต้องกระทำจริง และมุ่งการมี ส่วนร่วม แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นสำคัญด้วย และ 3.ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื้อหาต้องมุ่งเน้นการใช้ ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาช่วยอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ผู้เรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับ ผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ทั้ง ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน ชุมชนและองค์กรภายนอกต่าง ๆ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดโครงสร้าง กำหนดแนวทางในการพัฒนาเนื้อหา ของหลักสูตร และดำเนินการใช้หลักสูตรที่มีความชัดเจน ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หลักสูตรท้องถิ่น และให้ความสำคัญจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความแตกต่าง ทางด้านเชื้อชาติ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยหรือศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ เนื่องจาก ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ควรมีการขยายขอบเขต ในการศึกษาวิจัย ในสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาและระดับอื่น และควรศึกษาปัจจัย หรือแนวโน้มในด้านอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงแนวคิด การศึกษาวิจัย

บรรณานุกรม

- ฉันท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2544). หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ธัญญ์นภัส วรรณเกษม. (2554). ปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูโรงเรียนนาร่องใน
สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุพจน์ เอี่ยมอดุลย์. (2550). การจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- สำนักงานจังหวัดตาก กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร (2556). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดตาก. ตาก:
กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร จังหวัดตาก.
- สำลี รักสุทธี. (2544). เทคนิคการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพฯ: เรืองแสงการพิมพ์.
- อำนาจ จันทรแป้น. (2542). การพัฒนาหลักสูตร: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียน. เชียงใหม่: ส.ทรัพย์การ
พิมพ์